

Nr 97

Av herr **Jacobson** i Vilhelmina **m. fl.**, om utredning¹ av frågan om en rättvis skatteutjämning mellan kommunerna.

De rådande stora ojämnheterna i den kommunala beskattningen är i dagens läge den allvarligaste bristen i vårt nuvarande skattesystem.

Den väsentliga anledningen till det ojämna kommunala skattetrycket är olikheterna i kommunernas skattekraft.

De s. k. skatteunderlagsgraderade speciella statsbidragen har alltmer förlorat sin skatteutjämnande effekt. På grund av reglernas konstruktion och den allmänna inkomstutvecklingen har den därmed följande ökningen av skatteunderlagen lett till en avsevärd förskjutning av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna i stället för den avsedda fördelningen av statsbidragen mellan kommunerna i proportion till respektive kommuners skattekraft. Detta gäller även beträffande kommunernas bidrag till folkpensioneringskostnaderna. Även här har en betydande förskjutning av kostnadsfördelningen ägt rum till kommunernas nackdel. Inte minst kännbart har detta blivit genom införandet av de kommunala bostadstillägen.

Folkpensioneringskostnaderna belastar nu kommunerna med belopp, som i vissa fall uppgår till mera än två kronor per skattekrona. De i ekonomiskt hänseende svagaste kommunerna drabbas hårdast.

Familjeutredningen har visat, att det nuvarande skattesystemets progressivitet särskilt drabbar barnfamiljerna och att en inkomst av 5 000 kronor för ensamstående, 10 000 kronor för makar utan barn och 16 000 kronor för makar med två barn representerar lika ekonomisk standard. I skattelagstiftningen tages ingen hänsyn till försörjningsbördan. Gift man har visserligen rätt till större ortsavdrag, men antalet barn inverkar icke.

Vidare har familjeutredningen funnit, att en höjning av de allmänna barnbidragen jämsides med större hänsynstagande till barnförsörjningskostnaderna i beskattningen är de åtgärder som ligger närmast till hands för att åvägabrinda en utjämning av barnförsörjningskostnaderna. En höjning av de allmänna barnbidragen är starkt motiverad och det i år av regeringen framlagda förslaget motses med stor tillfredsställelse. Emellertid förvånar det, att familjeutredningen och andra sakkunniga icke tagit upp frågan om utjämning av barnfamiljernas försörjningsbörda i olika landsdelar med hänsyn till verkningarna av den på sina håll i landet höga kommunalskatten. Det finns ett antal skattetyngda kommuner, där barnfamiljerna får vidkännas en synnerligen betungande skattebörda i jämförelse med barnfamiljerna i kommuner med låg skatt.

För framtiden kan det bli problematiskt för många norrländska kommuner

att ur ekonomisk synpunkt bedriva en progressiv politik. Antalet åldringar stiger, samtidigt som kommunernas befolkning minskar, huvudsakligen på grund av ökad utflyttning av män och kvinnor i produktiv ålder, framtvungad av brist på industrier eller arbetstillfällen. Skolväsendet kräver vidlyftiga och dyrbara anordningar, kännetecknade av höga drifts- och kapitalutgifter. Barnen erhåller en relativt dyr elementär skolundervisning, varefter de i brist på arbete måste söka sin utkomst söderut. Vidare bidrager den hos staten påvisade benägenheten att överlåta åt kommunerna att helt eller delvis lösa betydande kostnadskrävande reformer. De norrländska kommunernas kostnader för exempelvis åldringsvården torde komma att öka i en synnerligen rask takt under de närmast liggande årtiondena, framför allt betingade av den ogynnsamma åldersfördelningen. Antalet icke arbetsföra i jämförelse med antalet arbetande i de norrländska kommunerna torde bli avsevärt större än i storstäderna och sydligt belägna kommuner. Trogligtvis kommer den ogynnsamma åldersfördelningen — växande antal ålderstigna — att framträda mera markant i Norrland än annorstädes. Socialvården behöver också sitt och måste även anpassas till höjd standard och bärkraftiga kommuners åtgärder syftande till förbättrad vård.

Således måste det anses vara optimistiskt att räkna med utgiftsminskningar för de norrländska kommunerna men däremot realistiskt att inrikta sig på att de norrländska kommunernas skatteinkomster icke kommer att stiga i takt med utgiftsstegringar, vilket sannolikt måste leda till en konstant betungande skattebörd.

Det måste anses vara ett synnerligen berättigat krav, att skatteutjämning genomföres, särskilt motiverat genom den exploatering som förekommer i norrländska kommuner av vattenkraft, malmtillgångar, skogar och arbetskraft, vilken tillnärmelsevis icke fått den kommunalekonomiska betydelse, man med fog kunnat begära.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam utredning i fråga om en rättvis skatteutjämning mellan kommunerna.

Stockholm den 21 januari 1957

Uddo R. Jacobson

E. Oskar Akerström

Gösta Skoglund
